

Jakub Żurawski

Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II
w Krakowie

Słowa kluczowe: Sejm RP, informacja publiczna, polityka informacyjna

Keywords: Sejm, public information, information policy

POLITYKA UDOSTĘPNIANIA INFORMACJI PRZEZ SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wprowadzenie

Problematyka informacji publicznej w mediach podejmowana jest najczęściej z dwóch perspektyw: prawnej (zręby instytucjonalne), obejmującej analizy przepisów ustawy o dostępie do informacji publicznej (udip)¹ i orzecznictwo sądów w tym zakresie², oraz medioznawczej (informacja jako tworzywo dla mediów), obejmującej kwestie udziału mediów w rozpowszechnianiu informacji o sprawach publicznych, korzystania z nich jako podstaw do formułowania zawartości przekazów, trudności w uzyskiwaniu dostępu do nich itd. W niniejszym artykule chciałbym z kolei prześledzić zarówno uregulowania, jak i uwarunkowania oraz sposoby działalności w zakresie udostępniania informacji publicznej przez jeden z kluczowych organów państwa – Sejm RP. Tym samym proponuję przedmiotowe zagadnienie opisać z perspektywy instytucjonalno-funkcjonalnej, stanowiącej połączenie klasycznych podejść do opisu i wyjaśniania zjawisk w naukach o polityce. Albowiem rozpowszechnianie informacji publicznej zależy nie tylko od regulacji prawnych i działalności mediów (ich presji, presji ze strony ich publiczności, obywateli), lecz również od tego, w jaki sposób i na jakich podstawach funkcjonują instytucje obowiązane do ich udostępniania. W przypadku Sejmu RP sytuacja jest o tyle szczególna, że zgodnie

¹ Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, Dz.U. 2001 Nr 112 poz. 1198.

² Zob.: M. Jaśkowska, *Dostęp do informacji publicznych w świetle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego*, Toruń 2002, s. 45–60; A. Knopkiewicz, *Tryby udostępniania informacji publicznej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” R. 66, 2004, z. 4, s. 99–108.

z Konstytucją RP³ organu tego nie dotyczy udip, zatem jest to instytucja (nie jedyna, to samo dotyczy Senatu RP), która w zupełnie samodzielny sposób kształtuje reguły i narzędzia swojej polityki udostępniania informacji, a dodatkowo czyni to w szczególnym trybie poprzez uchwalanie swego regulaminu. Zarządzenia Marszałka Sejmu i szefa Kancelarii Sejmu oraz decyzje Komendanta Straży Marszałkowskiej w tych kwestiach są uzupełnieniem regulaminu. Jednakże, w drodze przeprowadzonych analiz aktów wewnętrznych, dokumentów i narzędzi, uprzedzając nieco fakty, stwierdzić należy, że polityka ta w ogromnej mierze kreowana jest nawet nie samym regulaminem, ale właśnie decyzjami ww. osób. Wniosek taki potwierdza jedynie słuszność przyjętej perspektywy badawczej, gdyż oparcie się tylko na przepisach (ustawy, regulaminu) oraz na tym, w jaki sposób o działalności Sejmu informują media, nie pozwoliłoby w pełni objaśnić specyfiki tej instytucji.

Niniejszy artykuł jest publikacją częściowych wyników badań prowadzonych nad polityką informacyjną kolegialnych organów ustawodawczych w Unii Europejskiej i tym samym kluczowy problem badawczy całego projektu ma wymiar komparatystyczny: porównanie przepisów, narzędzi i metod udostępniania informacji publicznej. W związku z ograniczeniem się w tym opracowaniu do problematyki polskiej i w związku z wymaganiami redakcyjnymi, prezentowany tekst jest bardzo zwięzły, ukazuje kluczowe wnioski, nie uwzględnia szerokiego opisu metodologii badawczej (analiza regulacji prawnych, analiza treści aktów wewnętrznych Sejmu, analiza zawartości stron www Sejmu) oraz napotkanych problemów metodologicznych. W tym kontekście problem badawczy będący osią niniejszego artykułu brzmi: w jaki sposób Sejm RP kształtuje swą politykę informacyjną? Teza artykułu: polityka udostępniania informacji przez Sejm RP nie jest spójną koncepcją; swoimi różnymi działaniami Sejm potrafi jednocześnie ułatwiać i utrudniać dostęp do informacji.

Badaniom poddane zostały następujące grupy zagadnień: 1) przepisy wewnętrzne dotyczące udostępniania informacji, 2) zasady pracy mediów (dziennikarzy) w siedzibie Sejmu, 3) sposoby samodzielnego, aktywnego udostępniania informacji przez Sejm (bez trybów wnioskowych) oraz inne działania informacyjne i skierowane do mediów.

Przepisy wewnętrzne dotyczące udostępniania informacji

W Konstytucji RP wskazano, że prawo do informacji publicznej oznacza uprawnienie obywatela „do uzyskiwania informacji o działalności organów władzy publicznej oraz osób pełniących funkcje publiczne” (art. 61 ust 1.). Tryb udzielania informacji publicznej przez Sejm zostaje określony w regulaminie Sejmu⁴ (art. 61.

³ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997 Nr 78 poz. 483.

⁴ Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, M.P. 1992 Nr 26 poz. 185.

ust. 4 Konstytucji). Sejmu nie obowiązuje w tym zakresie ustawa o dostępie do informacji publicznej z 2011 r.

W przepisach Konstytucji jest również mowa o „osobach pełniących funkcje publiczne”, a ponadto w art. 61. ust. 4, o tym, że „tryb udzielania informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, określają ustawy, a w odniesieniu do Sejmu i Senatu ich regulaminy”. A zatem należy oczekiwać, że o ile tryb udostępniania informacji publicznej przez Sejm określa regulamin, o tyle tryb udzielania informacji publicznej przez posłów (na temat ich działalności) określa już ustawa. Pewną trudność może powodować fakt konieczności rozróżnienia, kiedy poseł działa jako osoba publiczna, a kiedy jako element organu, jakim jest Sejm. Ma to znaczenie właśnie w kontekście trybów udzielania informacji i może rzutować na sposób współpracy (albo jej braku) ze środkami masowego przekazu. W tym opracowaniu zajmują się Sejmem jako organem, nie zajmują się posłami jako osobnymi podmiotami komunikowania.

Odnosnie do Sejmu oprócz Konstytucji i regulaminu izby należy jeszcze wskazać na następujące dokumenty i publikacje kształtujące zasady udzielania informacji:

- zarządzenie Marszałka Sejmu z 9 stycznia 2008 r.⁵,
- zarządzenie Szefa Kancelarii Sejmu z 6 marca 2006 r. w sprawie udostępniania informacji publicznej w Kancelarii Sejmu⁶,
- wskazania Kancelarii Sejmu odnośnie do w ogóle udzielania informacji⁷,
- wskazania Kancelarii Sejmu odnośnie do sposobu udostępniania informacji publicznej przez Sejm⁸,
- zadania Centrum Informacyjnego Sejmu⁹,
- zasady wstępu i przebywania w budynkach parlamentu (Kancelaria Sejmu)¹⁰.

Podstawowe regulacje dotyczące udostępniania informacji przez Sejm RP znajdują się w dwóch aktach: regulaminie Sejmu oraz Zarządzeniu Szefa Kancelarii Sejmu z 2006 r. Sejm nie prowadzi Biuletynu Informacji Publicznej (BIP), gdyż jak wskazano wyżej, nie podlega udip, a regulamin nie przewiduje prowadzenia BIP-u.

⁵ Zarządzenie nr 1 Marszałka Sejmu z dnia 9 stycznia 2008 r. w sprawie wstępu do budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu oraz wstępu i wjazdu na tereny pozostające w zarządzie Kancelarii Sejmu, <http://www.sejm.gov.pl/media8.nsf/files/ZJEI-AT7DX5/%24File/ZMS2008001.pdf> (dostęp: 24.11.2017).

⁶ Zarządzenie nr 3 Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 6 marca 2006 r. w sprawie udostępniania informacji publicznej w Kancelarii Sejmu, <http://www.sejm.gov.pl/kancelaria/ZSK2006003-ujed2.pdf> (dostęp: 22.11.2017).

⁷ Zasady udzielania informacji, <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/komunikat.xsp?documentId=A-490E84BB9AE0BE9C1257EF3004E9BE1&> (dostęp: 22.11.2017).

⁸ Udostępnianie informacji publicznej, http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/page.xsp/informacja_publ (dostęp: 22.11.2017).

⁹ Zadania Centrum Informacyjnego Sejmu, <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/komunikat.xsp?documentId=9271DDBDD71DD99DC1257EF3004E9BDF&> (dostęp: 22.11.2017).

¹⁰ Zasady wstępu i przebywania w budynkach parlamentu, <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/komunikat.xsp?documentId=6A6343B053DAB114C1257EF3004E9259&> (dostęp: 22.11.2017).

W regulaminie izby określone zostało natomiast, że jednostką odpowiedzialną za udostępnianie informacji publicznej jest Kancelaria Sejmu (art. 199 reg.) oraz że utworzony zostaje elektroniczny System Informacyjny Sejmu (SIS), który służy gromadzeniu, przetwarzaniu i udostępnianiu informacji o działalności Sejmu, jego organów i Kancelarii (art. 201a reg.). System ten w praktyce oznacza serwis internetowy www.sejm.gov.pl, wraz z subdomeną prawo.sejm.gov.pl.¹¹

Regulamin w Dziale IVa określa tryby udzielania informacji publicznej przez Sejm. Odnajdujemy tutaj rozwiązanie tożsame z udip, tzn. informacje udostępniane są albo poprzez samodzielną publikację danych przez organ, albo na wniosek. Regulamin Sejmu przewiduje wyłącznie wniosek pisemny (udip dopuszcza wniosek ustny), choć może być w formie elektronicznej (art. 202a). Należy zauważyć, że w związku z szybkością działania mediów tryb wyłącznie wniosku pisemnego znacząco wpływa na możliwości ich funkcjonowania.

Ponadto regulamin Sejmu w pozostałych kwestiach odwołuje się do regulacji zawartych w udip (np. oznaczanie informacji, ich kopiowanie, przesyłanie, działanie organu bez zbędnej zwłoki, odmowy, skargi, odpłatność, sposoby i formy udzielania informacji na wniosek etc. – art. 202b regulaminu), a osobą kluczową dla procedur udostępniania informacji (odmowy, ponowne rozpatrzenie wniosku) jest Szef Kancelarii Sejmu.

W interesującym dla tego artykułu aspekcie regulacji wewnętrznych zarządzanie Szefa Kancelarii Sejmu z 2006 r. nie jest bardzo rozbudowane. Powtarza w § 1 regulację dotyczącą SIS, w § 2 stanowi o ogólnodostępnym miejscu przechowywania i wyłożenia informacji publicznej (Informatorium Biblioteki Sejmowej) oraz w § 3 o utworzeniu stanowiska komputerowego dla osób zainteresowanych skorzystaniem z SIS. W § 6 zarządzono, iż udostępnianie informacji publicznej zawartej w zbiorach Biblioteki Sejmowej ustalone będzie w jej regulaminie, a kwestie dostępu do zbiorów Archiwum Sejmu uregulują rozporządzenie Rady Ministrów i zarządzenia Szefa Kancelarii Sejmu.

Zasady pracy mediów w siedzibach organów

Zasady pracy dziennikarzy w Sejmie zostały ujęte w zarządzeniu Marszałka Sejmu z 2008 r. (wielokrotnie nowelizowanym)¹². Regulacja ta dotyczy jednak wszystkich osób zainteresowanych wejściem do obiektów i na tereny parlamentu. W stosunku do dziennikarzy zarządzenie określa przede wszystkim:

- rodzaje przepustek dla dziennikarzy i obsługi technicznej (karty prasowe i karty wstępu – § 30–37); dziennikarz może otrzymać stałą, roczną lub jednorazową kar-

¹¹ *System Informacyjny Sejmu*, <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/page.xsp/copyright> (dostęp: 21.11.2017).

¹² *Zarządzenie nr 1 Marszałka Sejmu z dnia 9 stycznia 2008 r.*

- te; pracownik obsługi – roczną lub jednorazową; karty wystawia Komendant Straży Marszałkowskiej po akceptacji wniosku przez Centrum Informacyjne Sejmu;
- wyznaczone wejścia (§ 39) i miejsca (§ 40) w budynkach, gdzie mogą poruszać się dziennikarze; funkcjonowanie łoża dla prasy na galerii sali posiedzeń Sejmu (§ 13); zakazy wstępu: sala posiedzeń, kuluary (w czasie obrad Sejmu), Dom Poselski (z wyłączeniem sali konferencyjnej i sal komisji);
 - możliwość ograniczenia wstępu i przebywania w budynkach Sejmu w uzasadnionych przypadkach, decyzją Marszałka (§ 21; § 66; § 67);
 - obowiązki Centrum Informacyjnego Sejmu¹³ (wydawanie kart prasowych i kart wstępu obsługi technicznej – § 32–35, § 38; współpraca z dziennikarzami w Sejmie – § 19);
 - miejsca organizowania konferencji prasowych (w budynku C–D: sala 101, hall główny, miejsce przed Sala Kolumnową);
 - ograniczenia dla fotografowania, filmowania i przeprowadzania wywiadów (Dom Poselski z wyjątkiem sali konferencyjnej i sal komisji, Czytelnia Biblioteki Sejmowej, punkty gastronomiczne w Sejmie).

W Sejmie funkcjonują także zwyczajowe miejsca pracy dziennikarzy, jak tzw. stolik medialny w pobliżu sali 101. W 2016 r. Marszałek Sejmu ogłosił zamiar wprowadzenia zmian w organizacji pracy dziennikarzy w budynkach sejmowych, co wywołało oburzenie mediów i oskarżenia o próby „wyrzucenia” dziennikarzy z Sejmu¹⁴. Dla sprawozdawców stworzone zostało Centrum Medialne, mieszczące się w budynku F, a także planowano wprowadzenie ograniczeń w poruszaniu się dziennikarzy po głównym gmachu Sejmu. Chciano wprowadzić kategorię Stałych Korespondentów Parlamentarnych, a status taki mogłyby otrzymać nie więcej niż dwie osoby na redakcję. Pozostałe osoby mające karty prasowe mogłyby mieć dostęp wyłącznie do Centrum Medialnego. Co jednak szczególnie istotne, dostęp taki nie oznaczałby dostępu do źródeł informacji, czyli posłów, organów Sejmu, sejmowej administracji, do bezpośredniego śledzenia prac Sejmu. Dziennikarze byłiby de facto zamknięci w Centrum Medialnym. Mogliby jedynie czekać na to, czy posłowie zechcą do nich przyjść. Oznaczało by to też pełną zależność od działań realizatorów transmisji audiowizualnej z sali posiedzeń, ponieważ Stałym Korespondentom Parlamentarnym nie wolno byłoby dokonywać żadnych nagrań z galerii sejmowej¹⁵. Proponowane zmiany w zarządzeniu ostatecznie nie zostały dokonane, ale w efekcie

¹³ *Zadania Centrum Informacyjnego*.

¹⁴ A. Godzwon, „*Nowe Centrum Medialne*”. *Szereg manipulacji i przekłamań w dokumencie Kancelarii Sejmu*, <https://oko.press/nowe-centrum-medialne-szereg-manipulacji-przeklamam-dokumentie-kancelarii-sejmu/> (dostęp: 25.11.2017); T. Pietryga, *Media w Sejmie: o co ta awantura*, „Rzeczpospolita”, <http://www.rp.pl/Media/161219205-Media-w-Sejmie-o-co-ta-awantura.html> (dostęp: 25.11.2017); ES, *Wielkie zmiany dla dziennikarzy w Sejmie*, <http://niezalezna.pl/90763-wielkie-zmiany-dla-dziennikarzy-w-sejmie> (dostęp: 25.11.2017).

¹⁵ *Nowe Centrum Medialne*, <http://www.sejm.gov.pl/media8.nsf/files/EPIA-AGMN5J/0%24File/Informacja%20na%20temat%20zmian%20w%20organizacji%20pracy%20medi%20C3%B3w%20w%20Parlamencie.pdf>, s. 5 (dostęp: 12.12.2017).

całego zamieszania nie wprowadzono nowelizacji niezbędnych. W zarządzeniu bowiem Marszałka Sejmu z 2008 r., jak wskazano wyżej, określono dokładnie miejsca organizowania konferencji i briefingów, ale brak jest w nim mowy o nowym Centrum Medialnym otwartym pod koniec 2016 r., specjalnie na potrzeby m.in. konferencji prasowych. A z kolei z treści § 67a ust. 2 zarządzenia wynika paradoksalnie, że aby zrobić tam konferencję prasową, organizatorzy muszą uzyskać specjalne zezwolenie Marszałka Sejmu.

Sposoby samodzielnego, aktywnego udostępniania informacji przez Sejm (bez trybów wnioskowych) oraz inne działania informacyjne i skierowane do mediów

Za komunikację Sejmu ze społeczeństwem i mediami odpowiada Kancelaria Sejmu, a w szczególności jej część, jaką jest Centrum Informacyjne Sejmu. Jednostka ta ma za zadanie informować o pracach izby i wydarzeniach w Sejmie, tworzy i prowadzi strony www Sejmu, profile w mediach społecznościowych, dokumentuje prace Sejmu, współpracuje z dziennikarzami (akredytacje, przepustki, umożliwianie pracy na terenie Sejmu), monitoruje publikacje mediów dotyczące Sejmu, publikuje odpowiedzi i sprostowania na doniesienia medialne¹⁶.

Podstawowym kanałem udostępniania informacji przez Sejm jest serwis internetowy www.sejm.gov.pl. Witryna zawiera podstawowe informacje o izbie, posłach, pracach Sejmu (obrad, prace komisji, działalność Marszałka, prezydium, inne wydarzenia), a ponadto wyposażona jest w subdomeny tematyczne:

- a) prawo.sejm.gov.pl – Internetowy System Aktów Prawnych,
- b) bas.sejm.gov.pl – Biuro Analiz Sejmowych Kancelarii Sejmu,
- c) wydawnictwo.sejm.gov.pl – Wydawnictwo Sejmowe,
- d) biblioteka.sejm.gov.pl – Biblioteka Sejmowa,
- e) edukacja.sejm.gov.pl – Biuro Komunikacji Społecznej Kancelarii Sejmu,
- f) oide.sejm.gov.pl – Ośrodek informacji i Dokumentacji Europejskiej Kancelarii Sejmu,
- g) opis.sejm.gov.pl – Poznaj Sejm (witryna edukacyjna, zwiedzanie Sejmu),
- h) poznaj.sejm.gov.pl – Wszechnica Sejmowa (witryna edukacyjna; witryny z pkt. g i h częściowo dublują informacje),
- i) mpsp.sejm.gov.pl – Międzynarodowy Program Straży Parlamentarnych.

Na stronie prowadzony jest także serwis informacyjny („Aktualności”) zawierający głównie wiadomości o bieżących pracach Sejmu i wydarzeniach na jego terenie, a także obszernie relacje z obrad. Zdarzają się również informacje o ważnych wydarzeniach dotyczących polskiego parlamentu lub parlamentów państw obcych,

¹⁶ *Zadania Centrum Informacyjnego.*

a w szczególnych wypadkach (decyduje Centrum Informacyjne Sejmu, które prowadzi serwis) także inne wiadomości, w tym z zagranicy. „Aktualności” dostępne są z poziomu strony głównej, podobnie jak możliwość subskrybowania kanałów RSS (jest ich 11), które mają za zadanie skrócić użytkownikom drogi dostępu do bieżących informacji (nie ma konieczności wchodzenia na stronę główną, aby przeglądać nagłówki i lidy wiadomości).

Witryna Sejmu oferuje także materiały audiowizualne i wizualne (galeria zdjęć) w postaci podstrony „iTV Sejm”, gdzie prowadzone są „na żywo” transmisje z posiedzeń w sali plenarnej i z prac komisji sejmowych, a także udostępnione są archiwalne nagrania z obrad i prac. Transmisje i nagrania archiwalne, choć nie wszystkie ze zrealizowanych, dostępne są też w serwisie Youtube na kanale „Sejm RP”. Materiały tekstowe, audiowizualne, fotografie dostępne są także w innych serwisach społecznościowych:

- Twitter – profil: @KancelariaSejmu (ponad 30 tys. obserwujących i 158 polubień profilu w grudniu 2017 r.),
- Facebook – profil: @KancelariaSejmu (8221 polubień profilu i 8826 obserwujących profil w grudniu 2017 r.),
- Flickr – profil: sejmnp (35 „followersów” w grudniu 2017 r.),
- Instagram – profil: sejmnp (665 obserwujących w grudniu 2017 r.).

Ponadto działania informacyjne prowadzone są także inne rodzaje działalności informacyjnej, niezależne od już opisanych działań Kancelarii Sejmu:

a) wydawane są czasopisma:

- „Kronika Sejmowa” (informator – dwutygodnik, Wydawnictwo Sejmowe),
- „INFOS” (biuletyn z informacjami, analizami dotyczącymi spraw społecznych i gospodarczych; Kancelaria Sejmu),
- „Analizy Biura Analiz Sejmowych” (periodyk niecykliczny, artykuły eksperckie; Kancelaria Sejmu);

b) wydawane są czasopisma naukowe:

- „Przegląd Sejmowy” (dwumiesięcznik, publikacje punktowane; Wydawnictwo Sejmowe),
- „Studia BAS” (kwartalnik, publikacje punktowane; Kancelaria Sejmu),
- „Zeszyty Prawnicze BAS” (kwartalnik, publikacje punktowane; Kancelaria Sejmu);

c) publikacje książkowe i materiały Wydawnictwa Sejmowego (służące bieżącej pracy Sejmu, posłów, wydawanie publikacji zleczanych przez Kancelarię i organy Sejmu; wydawanie publikacji książkowych z zakresu parlamentaryzmu i dziedzin pokrewnych¹⁷);

d) inne publikacje drukowane i online:

- „Przed Pierwszym Czytaniem” (seria wydawnicza, opinie eksperckie do projektów ustaw),

¹⁷ *O nas*, <https://wydawnictwo.sejm.gov.pl> (dostęp: 13.12.2017).

- „Konferencje” (seria wydawnicza, wystąpienia i dyskusje na konferencjach i seminariach w Sejmie),
- *Leksykon budżetowy* (leksykon online),
- inne wydawnictwa jednorazowe, okolicznościowe, prace studialne.

Ostatnim aspektem polityki informacyjnej Sejmu, który chciałbym poruszyć, jest kwestia oferowanych dziennikarzom ułatwień i istniejącej w parlamencie infrastruktury mającej służyć mediom. Nowe Centrum Medialne w budynku F oferuje salę do organizowania konferencji i briefingów przez posłów, salę multimedialną, salę do udzielania i rejestrowania wywiadów, salę dla korespondentów sejmowych z PAP, mediów publicznych¹⁸ i komercyjnych. Centrum wyposażone jest w sprzęt multimedialny¹⁹. W gmachu głównym Sejmu (C–D) znajdują się dwa pokoje pracy dziennikarzy: pokój 3 przy wejściu DV i pokój 116 w hallu głównym na I piętrze, wyposażone w komputery, drukarkę, kserokopiarkę, telewizor, faks. Także w tym budynku funkcjonuje nadal „stara” sala prasowa (nr 101). Ponadto Centrum Informacyjne Sejmu oferuje dziennikarzom bieżącą, codzienną pomoc w ich pracy na terenie parlamentu.

Wnioski

Rzecznik Praw Obywatelskich, w swym stanowisku dotyczącym proponowanych w 2016 r. przez Marszałka Sejmu zmian w omówionym wyżej zarządzeniu, dotyczącym wstępu do budynków Sejmu, a więc też możliwości dostępu do informacji publicznych, oprócz skrytykowania tych propozycji z pozycji przepisów Konstytucji wskazał także, że zasadniczo całość regulacji zawartych w tym zarządzeniu wiążących się z dostępem do informacji publicznej (a niemających wyłącznie charakteru porządkowego) została wydana bez podstawy prawnej²⁰. Regulamin Sejmu, w połączeniu z zapisami Konstytucji, których nie można pominąć, nie przewiduje bowiem, aby materię tę Marszałek Sejmu mógł dodatkowo regulować zarządzeniem. Ewentualne ograniczenia prawa dostępu do informacji publicznej mogą być uczynione jedynie w ustawie, a w przypadku Sejmu – w jego regulaminie, i muszą pozostawać w zgodzie z zapisami ustawy zasadniczej. A zatem w opinii Rzecznika nie tylko planowane w 2016 r., ale i wciąż istniejące regulacje z omawianego wyżej zarządzenia budzą uzasadnione wątpliwości, co do ich legalności.

¹⁸ W oryginalnej broszurze: mediów państwowych.

¹⁹ *Nowe Centrum Medialne*, s. 4.

²⁰ *Rzecznik Praw Obywatelskich o zaproponowanych 14 grudnia zasadach dostępu dziennikarzy do informacji w Sejmie*, <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/RPO-o-propozycjach-z-14-grudnia-o-dostepie-dziennikarzy-do-informacji-w-Sejmie> (dostęp: 12.12.2017).

Poza samym statusem zarządzenia z 2009 r. dyskusyjne wydają się też jego poszczególne zapisy, zwłaszcza te dotyczące uprawnień Straży Marszałkowskiej, która władna jest odmówić wydania karty prasowej, odmówić wstępu (mimo posiadania karty prasowej) lub nakazać opuszczenie Sejmu osobie, która swoim zachowaniem, wyglądem narusza powagę Sejmu lub nie podporządkowuje się poleceniom Straży. Straż Marszałkowska może też odebrać kartę prasową. Są to zapisy bardzo ogólne, pozostawiające duże pole do interpretacji, a mogące skutkować decyzjami uniemożliwiającymi uzyskanie dostępu do informacji publicznych. W Sejmie nie funkcjonują precyzyjne wytyczne pracy, rejestracji materiałów (są takie np. w Parlamencie Europejskim), ubioru, zachowań dziennikarzy, zatem o tym, co jest, a co nie jest akceptowalne decydować może „szeregowy” strażnik Straży. Nie istnieją precyzyjne przepisy szczegółowo określające możliwe przyczyny odebrania karty prasowej, jej czasowego „zawieszenia”, odmówienia wstępu do budynku. Nie ma też przewidzianej w zarządzeniu możliwości odwołań od takich decyzji Straży Marszałkowskiej, podobnie jak nie wskazano, przez jak długi czas Straż może odrzucać kolejne wnioski o kartę prasową osobie, której karta taka została wcześniej odebrana.

Sejm RP, i nie jest to zarzut dotyczący wyłącznie obecnej kadencji (2015–2019), w kwestii szeroko pojmowanego umożliwiania dostępu do informacji publicznych prowadzi politykę niespójną (z jednej strony rozbudowane serwisy sieciowe, choć nie tak bardzo jak np. serwisy Parlamentu Europejskiego, a z drugiej – usiłowanie wprowadzenia rozwiązań utrudniających prace dziennikarzom) i opartą na nieprecyzyjnych przepisach o wątpliwym statusie (zarządzenie Marszałka z 2009 r.). Wobec roli, znaczenia i zadań wykonywanych w państwie przez Sejm obawy budzi przede wszystkim stosunek tego organu do mediów traktowanych wręcz jako potencjalne zagrożenie, elementy utrudniające pracę, a nie instytucje realizujące, w najszerszym zakresie, obywatelskie prawo dostępu do informacji, w tym informacji publicznej. Póki co na horyzoncie nie rysują się w tej kwestii żadne zmiany.

Bibliografia

Akty prawne

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. 1997 Nr 78 poz. 483.
Uchwała Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, M.P. 1992 Nr 26 poz. 185.
Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej, Dz.U. 2001 Nr 112 poz. 1198.

Opracowania naukowe

- Jaśkowska M., *Dostęp do informacji publicznych w świetle orzecznictwa Naczelnego Sądu Administracyjnego*, Toruń 2002.
Knopkiewicz A., *Tryby udostępniania informacji publicznej*, „Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny” R. 66, 2004, z. 4.

Źródła internetowe

- ES, *Wielkie zmiany dla dziennikarzy w Sejmie*, <http://niezalezna.pl/90763-wielkie-zmiany-dla-dziennikarzy-w-sejmie> (dostęp: 25.11.2017).
- Godzwon A., „*Nowe Centrum Medialne*”. *Szereg manipulacji i przekłamań w dokumencie Kancelarii Sejmu*, <https://oko.press/nowe-centrum-medialne-szereg-manipulacji-przeklamany-dokument-kancelarii-sejmu/> (dostęp: 25.11.2017).
- Nowe Centrum Medialne*, <http://www.sejm.gov.pl/media8.nsf/files/EPIA-AGMN5J/%24File/Informacja%20na%20temat%20zmian%20w%20organizacji%20pracy%20medi%C3%B3w%20w%20Parlamencie.pdf>, s. 5 (dostęp: 12.12.2017).
- O nas*, <https://wydawnictwo.sejm.gov.pl> (dostęp: 13.12.2017).
- Pietryga T., *Media w Sejmie: o co ta awantura*, Rzeczpospolita, <http://www.rp.pl/Media/161219205-Media-w-Sejmie-o-co-ta-awantura.html> (dostęp: 25.11.2017).
- Rzecznik Praw Obywatelskich o zaproponowanych 14 grudnia zasadach dostępu dziennikarzy do informacji w Sejmie*, <https://www.rpo.gov.pl/pl/content/RPO-o-propozycjach-z-14-grudnia-o-dostepie-dziennikarzy-do-informacji-w-Sejmie> (dostęp: 12.12.2017).
- System Informacyjny Sejmu*, <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/page.xsp/copyright> (dostęp: 21.11.2017).
- Udostępnianie informacji publicznej*, http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/page.xsp/informacja_publ (dostęp: 22.11.2017).
- Zadania Centrum Informacyjnego Sejmu*, <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/komunikat.xsp?documentId=9271DDBDD71DD99DC1257EF3004E9BDF&> (dostęp: 22.11.2017).
- Zarządzenie nr 1 Marszałka Sejmu z dnia 9 stycznia 2008 r. w sprawie wstępu do budynków pozostających w zarządzie Kancelarii Sejmu oraz wstępu i wjazdu na tereny pozostające w zarządzie Kancelarii Sejmu*, <http://www.sejm.gov.pl/media8.nsf/files/ZJEI-AT-7DX5/%24File/ZMS2008001.pdf> (dostęp: 24.11.2017).
- Zarządzenie nr 3 Szefa Kancelarii Sejmu z dnia 6 marca 2006 r. w sprawie udostępniania informacji publicznej w Kancelarii Sejmu*, <http://www.sejm.gov.pl/kancelaria/ZSK2006003-ujed2.pdf> (dostęp: 22.11.2017).
- Zasady udzielania informacji*, <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/komunikat.xsp?documentId=A-490E84BB9AE0BE9C1257EF3004E9BE1&> (dostęp: 22.11.2017).
- Zasady wstępu i przebywania w budynkach parlamentu*, <http://sejm.gov.pl/Sejm8.nsf/komunikat.xsp?documentId=6A6343B053DAB114C1257EF3004E9259&> (dostęp: 22.11.2017).

Streszczenie

Artykuł poświęcony został opisowi kluczowych aspektów samodzielnego udostępniania informacji przez Sejm oraz zasadom pracy dziennikarzy w jego siedzibie. Stawiana teza brzmi: polityka udostępniania informacji przez Sejm RP nie jest spójną koncepcją; swoimi działaniami Sejm potrafi jednocześnie ułatwiać i utrudniać dostęp do informacji. Badaniom poddane zostały następujące grupy zagadnień: 1) przepisy wewnętrzne dotyczące udostępniania informacji, 2) zasady pracy mediów (dziennikarzy) w siedzibie Sejmu, 3) sposoby samodzielnego, aktywnego udostępniania informacji przez Sejm (bez trybów wnioskowych) oraz inne działania informacyjne i skierowane do mediów.

POLICY ON DISCLOSURE OF INFORMATION BY THE PARLIAMENT
OF THE REPUBLIC OF POLAND (SEJM)

Summary

The article is devoted to the description of the key aspects of independent disclosure of information by the Sejm and the journalistic work principles prevailing there. The thesis states as follows: policy on disclosure of information by the Sejm of the Republic of Poland is not a coherent concept; the Sejm, through its measures, can equally facilitate and impede access to information. The following groups of issues have been examined: 1) internal rules concerning disclosure of information, 2) principles of media work (journalists) at the seat of the Sejm, 3) methods of independent and active dissemination of information by the Sejm (without the need to file a request), other information measures and those addressed to the media.